

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 46/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Sirkku Jaakkola, ympäristöministeriö
- apulaisjohtaja Marko Niemelä, Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- ylitarkastaja Jukka Nevalainen, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- lakimies Matias Penttilä, Suomen Kiertovoima ry - KIVO
- erityisasiantuntija Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto
- johtava asiantuntija Katja Moliis, Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Liikenne- ja viestintävirasto
- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Suomen ympäristökeskus
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
- Kaupan liitto ry
- Metsäteollisuus ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunnan lausunto TaVL 28/2022 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksella muutettaisiin jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä ja perustettaisiin kaksi uutta tietopalvelua. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena olisi varmistaa mahdollisimman yhdenmukainen vaatimustaso alan toimijoille ja torjua harmaata taloutta.

Ehdotus liittyy laajempaan jäte- ja tuotetietojärjestelmän kehittämiseen. Sen taustalla ovat tavoitteet kiertotalouden edistämisestä ja EU:n direktiivi jätedirektiivin muuttamisesta.

Talousvaliokunta on toimialansa mukaisesti arvioinut ehdotusta erityisesti taloudellisen toimintaympäristön, markkinoiden toimivuuden ja yritysvaikutusten näkökulmista. Talousvaliokunta on lukuisissa asiayhteyksissä korostanut Suomen edelläkävijyyden merkitystä kiertotalouden markkinoilla. Nyt ehdotettu sääntely tukee osaltaan tätä tavoitetta ja yhtäläisten kilpailuedellytysten syntymistä. Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä lähtökohdiltaan perusteltuna ja taroituksenmukaisena.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on pidetty keskeisiltä osin perusteltuna. Sen taustalla olevia tavoitteita menettelyjen sujuvoittamisesta ja tietopalvelujen perustamisesta on pidetty kannatettavina. Tarkat ja kattavat edellytykset jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä ovat tarpeellisia jätehuollon laadun varmistamiseksi. Samoin keskeistä on, että ulkomaisten ja kotimaisten jätteenkuljettajien jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset ovat mahdollisimman yhtenevät ja että sääntelyä myös sovelletaan yhtenäisesti. Sekä tilaajien että tuottajien kannalta on tärkeää, että rekisteriin hyväksytyt yritykset täyttävät kaikki toiminnan harjoittamisen kannalta keskeiset velvoitteet ja että rekisteröintiin voidaan luottaa. Ehdotus turvaa myös alan toimijoiden tasavertaista asemaa: kilpailuetua ei tule voida saada velvoitteita laiminlyömällä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä myös sääntelyn yhtenäisyyttä liikennepalvelulain kanssa: jatkossa on harkittava jätelain 95 §:n 2 momentin luotettavuussääntelyn soveltamisalan laajentamista kattamaan toiminnanharjoittajien lisäksi myös rekisteröitävän toimijan vastuuhenkilöitä, omistajia sekä näiden muuta yritystoimintaa, jos liikennepalvelulakia muutetaan vastaavasti.

Talousvaliokunta kiinnittää ympäristövaliokunnan huomiota asiantuntijakuulemisessa esille nousseeseen huolenaiheeseen uuden siirtoasiakirjarekisterin voimaantulon ajankohdasta. Esityksessä on ehdotettu siirtoasiakirjarekisterin voimaantuloajankohdaksi 1.9.2022. Toimialan edustajat ovat pitäneet aikataulua varsin nopeana ja arvioineet, ettei tämä jätä riittävää varautumisaikaa, koska yritykset ovat vasta rakentamassa tiedonsiirtoon liittyviä järjestelmiään. Tiedonsiirtoa ei voitaisi välttämättä kaikilta osin toteuttaa 1.9. alkaen, mikä voisi altistaa yritykset laiminlyöntimenettelylle. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että sääntely mahdollistaa viranomaisjärjestelmien muutoksille tietyiltä osin yrityksiä pidemmän siirtymäajan: jätehuoltorekisteriä, julkisia tietopalveluja ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia koskevat muutokset tulisivat voimaan vasta 1.1.2023. Talousvaliokunta kehottaa ympäristövaliokuntaa harkitsemaan siirtoasiakirjarekisterin voimaantuloajankohdan siirtämistä niin, että tiedonsiirtojärjestelmien toteuttamiselle varataan riittävä aika.

Jätelain muuttamista koskevan ehdotuksen 39 § mahdollistaisi sen, että jätteenkuljettaja voisi antaa saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusta koskevat tiedot myös siirtoasiakirjarekisterin välityksellä. Tämä vähentäisi onnistuessaan päällekkäistä tiedonantotaakkaa ja samalla myös jätehuol-

Valiokunnan lausunto TaVL 28/2022 vp

toviranomaisen työtaakkaa rekisteritietojen keräämisessä. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella ehdotettu säännös ei kuitenkaan takaa, että siirtoasiakirjarekisteriin siirrettävät tiedot kattaisivat kaikki jätehuoltoviranomaisen tiedontarpeet. Talousvaliokunta pitää tärkeänä varmistaa, että jätehuoltoviranomainen voi saada rekisteristä kaikki tarvitsemansa tiedot. Talousvaliokunta esittää ympäristövaliokunnan harkittavaksi, tulisiko sääntelyä tältä osin täsmentää. Tietosisältöjen kattavuuden ja jätehuoltoviranomaisten tiedonsaannin turvaaminen edellyttävät niin ikään riittävää siirtymäaikaa, ja ovat perusteena siirtoasiakirjarekisterin voimaantulon siirtämiselle vuoden 2023 alkuun.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on samoin kiinnitetty huomiota mahdollisiin ongelmatilanteisiin, joita voi liittyä lakiehdotuksen edellyttämään viivytyksettömään tietojen siirtoon uuteen siirtoasiakirjarekisteriin. Lakiehdotuksen perusteluiden mukaan tällä tarkoitetaan muutamaa päivää, mutta toimialan edustajat ovat arvioineet, että oikeiksi vahvistettujen tietojen tuottaminen voisi kestää käytännössä hieman pitempään, mahdollisesti noin viikon ajan. Riittävän aikaikkunan varaaminen tietojen tuottamiselle olisi perusteltua, jotta rekisteriin siirtyisi oikea tietosisältö eikä merkintöjä jouduttaisi tarpeettomasti jälkikäteen korjaamaan. Talousvaliokunta esittää, että ympäristövaliokunta selventää asiaa mietinnössään.

Ehdotettu jätelain 142 b § sisältää säännökset tuottajarekisteriä koskevasta tietopalvelusta. Ehdotus parantaisi läpinäkyvyyttä ja tiedonsaantia tuottajavastuunsa hoitaneista yrityksistä. Tämä on perusteltua yritysten, kuluttajien ja julkisiin hankintoihin liittyvän vastuullisen päätöksenteon helpottamiseksi. Tuottajien ja tuottajayhteisöjen lisäksi tietopalvelu sisältää tiedot Suomeen sijoittautuneesta valtuutetusta edustajasta, jonka verkkokaupan alustan ylläpitäjä, toiseen valtioon sijoittautunut etäkaupan avulla tuotteita Suomeen myyvä tai muu tuottajaa vastaava toimija on nimenmynyt. Avoimuuden ja tiedon käytettävyyden turvaamiseksi tietopalvelussa olisi tärkeää tuoda selkeästi esiin, minkä tuotteiden tai brändien osalta valtuutettu edustaja on nimetty asiaansa hoitamaan. Erityisesti yhtäläisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi olisi lisäksi syytä selvittää kansainvälisten verkkokaupan alustojen ja markkinapaikkojen vastuita ja velvoitteita nyt hallituksen esityksen perusteluissa esitettyä täsmällisemmin. Talousvaliokunta kiinnittää laajemminkin huomiota yhtenäisen sääntely-ympäristön tarpeeseen ja sääntelyn tehokkaaseen täytäntöönpanoon EU:n sisällä ja ulkopuolella toimivan verkkokaupan osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TaVL 28/2022 vp

Helsingissä 18.5.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok

varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk

jäsen Atte Harjanne vihr

jäsen Mari Holopainen vihr

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Eeva Kalli kesk

jäsen Pia Kauma kok

jäsen Raimo Piirainen sd

jäsen Sakari Puisto ps

jäsen Janne Sankelo kok

jäsen Hussein al-Tae sd

jäsen Veikko Vallin ps

jäsen Tuula Väättäinen sd

varajäsen Hilikka Kemppi kesk

varajäsen Riitta Mäkinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen